

Feitenkaart discriminatie

Omnibusenquête 2023

Achtergrond

Op verzoek van diverse afdelingen van de gemeente Rotterdam voert de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Business Intelligence jaarlijks in het begin van het jaar een Omnibusenquête uit onder Rotterdammers van 16 tot en met 85 jaar. Het betreft een enquête die naar eigen keuze schriftelijk dan wel via internet kan worden ingevuld, waarbij via aanvullend mondeling veldwerk door een gespecialiseerd extern bureau extra zorg wordt besteed aan voldoende respons onder Rotterdammers met een migratieachtergrond.

In Vragenlijst A en F van de Omnibusenquête 2023 zijn vragen opgenomen over discriminatie. In deze feitenkaart worden de resultaten beschreven.

De respons op de Omnibusenquête bedroeg dit jaar 24%, en is daarmee hoger dan vorig jaar (21%). Omdat de respons vorig jaar weer flink was afgenomen, zijn voor 2023 enkele veranderingen in de aanpak doorgevoerd (waaronder een extra herinneringsbrief). Aannemelijk is dat door deze aanpassingen de respons ten opzichte van vorig jaar weer wat is toegenomen. Het nu gerealiseerde responspercentage is vergelijkbaar met de respons op andere enquêtes in Rotterdam, zoals de enquêtes voor het Wijkprofiel en de Veiligheidsmonitor. Dankzij aanvullend mondeling veldwerk onder Rotterdammers met een migratieachtergrond is ook deze groep Rotterdammers voldoende in de respons vertegenwoordigd. De uitkomsten kunnen dan ook nog steeds vergeleken worden met uitkomsten uit eerdere Omnibusenquêtes. Wel is, net als voorgaande jaren, enige voorzichtigheid geboden bij het trekken van stellige conclusies.

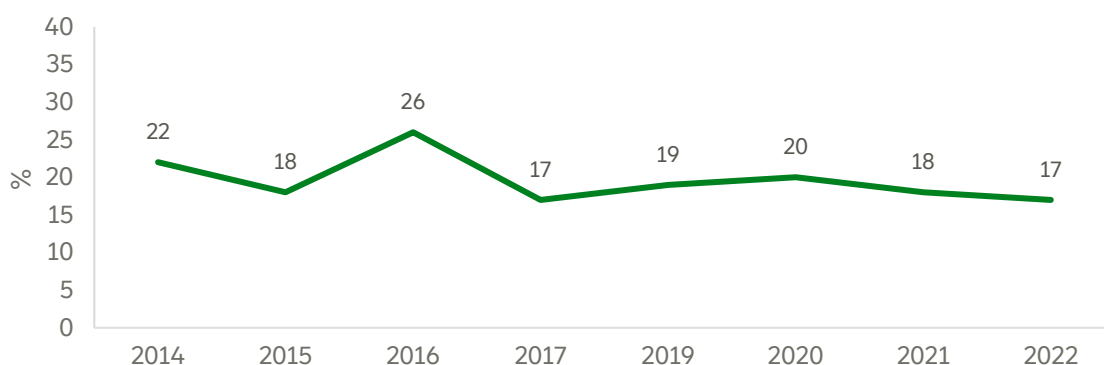
Enkele opmerkingen vooraf

In deze feitenkaart wordt met Rotterdammers bedoeld: Rotterdammers van 16 tot en met 85 jaar. Bij de analyse van de uitkomsten is gebruik gemaakt van een weging om te komen tot een respondentenbestand dat een zo zuiver mogelijke afspiegeling vormt van de populatie (de Rotterdammers van 16 tot en met 85 jaar). Omdat er is gevraagd of men zich de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd heeft gevoeld, gaan de laatste cijfers, die begin 2023 zijn gemeten, vrijwel geheel over het kalenderjaar 2022.

Discriminatie

17 procent van de Rotterdammers heeft zich in 2022 wel eens gediscrimineerd gevoeld. Zoals in onderstaande figuur is te zien, is dit aandeel gemiddeld voor de afgelopen jaren.

Figuur 1. Percentage Rotterdammers dat zich gedurende genoemd jaar gediscrimineerd heeft gevoeld.

Het aandeel Rotterdammers dat zegt zich gediscrimineerd te voelen is niet in alle groepen even hoog. In tabel 1 is te zien dat het aandeel onder Rotterdammers met een zogeheten migratieachtergrond relatief hoog is. Verder neemt de ervaren discriminatie af naarmate men ouder wordt. Het verschil tussen mannen en vrouwen is over het algemeen niet groot.

De afgelopen jaren was het aandeel Rotterdammers dat zich gediscrimineerd heeft gevoeld gestegen onder Rotterdammers met een migratieachtergrond, onder 25- tot 45-jarigen en onder vrouwen. In 2021 is dit aandeel voor al deze groepen weer gedaald. De daling onder deze groepen heeft zich in 2022 voortgezet.

Tabel 1. Percentage Rotterdammers dat zich gedurende genoemd jaar gediscrimineerd heeft gevoeld, naar achtergrondkenmerken.

	2014	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022
Geen migratieachtergrond	16	14	17	14	13	13	13	12
Wel migratieachtergrond	30	26	35	20	25	26	23	21
16 t/m 24 jaar	34	20	32	19	29	27	25	26
25 t/m 44 jaar	22	19	30	19	21	25	23	18
45 t/m 64 jaar	23	19	27	19	16	17	15	16
65 t/m 85 jaar	13	12	12	7	12	9	8	9
Mannen	21	19	24	19	18	18	17	15
Vrouwen	22	17	29	16	20	21	19	18
Totaal	22	18	26	17	19	20	18	17

Kanttekening

Net als voorgaande jaren moet er bij de cijfers wel een kanttekening worden gemaakt die vooral betrekking heeft op de ervaren discriminatie onder Rotterdammers met een migratieachtergrond. De manier van ondervragen blijkt bij deze vraag tot verschillende uitkomsten te leiden. Zo gaf 2% van de Rotterdammers met een migratieachtergrond die mondeling zijn geënquêteerd aan dat zij discriminatie hadden ervaren, terwijl dat aandeel onder de Rotterdammers met een migratieachtergrond die per post of online responderden met 19% significant hoger lag. Dit verschil doet zich elk jaar voor.

Discriminatie nader bekeken

Aan de respondenten die aangaven dat zij in het jaar voorafgaand aan het onderzoek gediscrimineerd werden, zijn enkele vervolgvragen gesteld. In tabel 2 wordt de uitkomst getoond als aandeel van degenen die gediscrimineerd werden en, alleen voor de laatste meting, als aandeel van alle Rotterdammers. Zo blijkt dat 44% van de Rotterdammers die zich gediscrimineerd voelden, zich op grond van hun ras/huidskleur gediscrimineerd voelden. Als we deze meest voorkomende discriminatiegrond uitdrukken als aandeel van alle Rotterdammers, dan blijkt 7% daar (naar eigen zeggen) slachtoffer van te zijn geweest. Inhoudelijk dichtbij staat het antwoord nationaliteit. Deze twee meest genoemde antwoorden kunnen samen worden geschaard onder de term herkomst. Nationaliteit wordt door 38% van de gediscrimineerden (6% van de Rotterdammers) aangekruist. Het aandeel Rotterdammers dat zich vanwege nationaliteit gediscrimineerd voelde, lag in 2020 en 2021 boven 40% en was niet eerder zo hoog geweest. Echter, in 2022 is dit aandeel afgenomen en daarmee weer vergelijkbaar met de jaren voor 2020.

Tabel 2. Grond waarop men zich gediscrimineerd voelde gedurende 2014-2017, 2019-2022, in procenten (2022: N= 245)

	2014	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022	2022
	% van gediscrimineerden								% van R'dammers
ras / huidskleur	43	42	47	45	51	48	45	44	7
nationaliteit	33	36	38	35	36	41	43	38	6
geslacht	15	11	16	16	19	20	18	22	4
godsdienst of levensovertuiging	29	27	21	17	18	21	21	21	3
leeftijd	18	17	18	19	18	16	18	19	3
seksuele gerichtheid*	4	6	4	6	5	7	6	10	2
politieke overtuiging	7	8	7	9	9	5	7	6	1
handicap of chronische ziekte	7	11	9	9	8	5	5	6	1
soort contract (vast of tijdelijk)	5	5	4	10	5	6	7	5	1
arbeidsduur (full time of part time)	6	4	5	7	5	7	5	5	1
burgerlijke staat	6	5	6	6	5	3	7	4	1
transseksualiteit	0	0	1	1	0	0	0	1	0
anders	6	5	7	6	13	11	13	12	2
'als Nederlander'/'als blanke'/'door allochtonen'	3	5	4	6	3	3	2	1	0

N.B. Omdat men meerdere antwoorden kon aankruisen, telt het totaal op tot meer dan 100%.

* In de jaren 2014 tot en met 2021 werd nog de categorie 'homoseksuele gerichtheid' gebruikt. Sinds 2022 (meting begin 2023) is de categorie breder getrokken naar 'seksuele gerichtheid'. Deze wijziging verklaart zeer waarschijnlijk de toename sinds 2021.

Naast ras/huidskleur of nationaliteit voelde ongeveer een vijfde van de gediscrimineerden zich op grond van hun geslacht, leeftijd of godsdienst of levensovertuiging gediscrimineerd.

Om iets meer over de achtergrond van de (ervaren) discriminatie te weten te komen, is dit jaar ook gevraagd naar de geloofsovertuiging van degenen die zich gediscrimineerd hebben gevoeld. In onderstaande tabel is de verdeling te zien. Zo zijn er drie grotere groepen te onderscheiden: niet-gelovigen (38%), respondenten die zich tot de Islam rekenen (22%) en respondenten die zich tot het Christendom rekenen (19%).

Tabel 3. Tot welke godsdienstelijke of levensbeschouwelijke groep rekent u zichzelf? (N=234)

	%
Christendom (Rooms-katholiek, Gereformeerd, Nederlands hervormd, PKN, Evangelie, Pinkster- of Baptistengemeente)	19
Islam	22
Hindoeïsme, Boeddhisme	4
Humanisme	2
Anders	8
Geen van deze / ik ben niet gelovig	38
Wil ik niet zeggen	6
Totaal	100

In tabel 2 zagen we al dat 21% van de respondenten zich gediscrimineerd heeft gevoeld op grond van hun godsdienst of levensbeschouwing. Dit zijn 43 respondenten. Hoewel dit aantal te klein is om harde uitspraken te doen, valt wel op dat het merendeel van hen de Islam als geloofsovertuiging heeft.

Vervolgens is gevraagd naar de context waarin men zich gediscrimineerd voelde. In tabel 4 staan de uitkomsten samengevat. Ook bij deze vraag kon men meerdere antwoorden kiezen waardoor het totaal optelt tot meer dan 100%.

Tabel 4. Context waarin men zich gediscrimineerd voelde gedurende 2014-2017, 2019-2022, in procenten (2022: N=242)

	2014	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022	2022
	% van de gediscrimineerden								% van R'dammers
op straat	40	43	48	42	49	51	41	43	7
tijdens het winkelen	30	30	33	25	30	31	29	35	6
op de werkvloer	23	27	23	31	24	25	34	29	5
in de eigen woonomgeving	22	18	28	19	21	21	23	28	4
tijdens het uitgaan	10	21	16	18	15	12	18	22	4
in het openbaar vervoer / taxi	19	20	22	12	15	18	18	21	3
op internet / in de media	14	16	14	20	17	19	21	20	3
op school/bij onderwijsinstelling	13	15	11	6	11	6	14	12	2
bij het zoeken naar een woning	2	7	8	4	12	9	15	11	2
bij een sollicitatie	27	17	20	15	11	20	14	11	2
tijdens sportbeoefening	3	4	6	4	2	4	7	6	1
anders	4	5	5	6	9	9	10	10	2
- overheidsinstantie	3	2	1	2	2	2	3	3	0

Net als de afgelopen paar jaar wordt men het meest gediscrimineerd op straat, tijdens het winkelen en op de werkvloer. Discriminatie op de werkvloer is ten opzichte van vorige meting gedaald, discriminatie tijdens het winkelen is daarentegen toegenomen (en niet eerder zo hoog geweest). Daarnaast zien we nog een aantal stijgingen ten opzichte van vorige meting, het gaat dan om: discriminatie in de eigen woonomgeving en tijdens het uitgaan. Mogelijk heeft de heropening van 'het sociale leven' na de coronamaatregelen (lockdown) hierbij een rol gespeeld. De laatste maatregelen vervielen in maart 2022.

Van de Rotterdammers die zich in 2022 gediscrimineerd voelden, heeft de helft iets met die ervaring gedaan (zie tabel 5). De andere helft heeft geen actie ondernomen. De meeste gediscrimineerden die wel actie ondernamen, hebben er over gesproken met iemand in de eigen omgeving; dat geldt voor 35%. Een kleiner aandeel heeft zelf de situatie opgelost (18%) of de discriminatie gemeld of aangifte gedaan (9%). Het aandeel gediscrimineerden dat een melding of aangifte heeft gedaan lijkt over de jaren voorzichtig toe te nemen.

Tabel 5. Wat men deed met de ervaring van gediscrimineerd worden, 2014- 2017, 2019-2022 in procenten van wie zich gediscrimineerd voelde (2022: N = 243)

	2014	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022
geen actie ondernomen	57	57	55	44	52	51	50	50
gesproken met mensen in mijn omgeving	34	29	35	35	32	35	34	35
zelf opgelost	16	16	14	22	22	22	22	18
gemeld of aangifte gedaan	9	11	4	6	5	6	7	9
anders	2	6	2	1	4	2	1	2
- zelf in gesprek gegaan met degene die discrimineerde	5	8	0	3	0	0	0	1

N.B. De percentages tellen op tot meer dan 100% omdat sommige gediscrimineerden verschillende dingen hebben gedaan (bijvoorbeeld: zelf opgelost én er met iemand over gesproken).

93% van de Rotterdammers die zich in 2022 gediscrimineerd voelden, heeft geen melding of aangifte gedaan. Dit jaar is voor het eerst gevraagd waarom men geen melding of aangifte heeft gedaan. De redenen zijn in onderstaande tabel te zien. Zo blijkt dat ongeveer de helft denkt dat er toch niets mee wordt gedaan. 36% vond het niet ernstig genoeg en 24% geeft als reden dat men toch niet serieus wordt genomen. Andere redenen zijn bijvoorbeeld: 'Gedoe', 'Pijnlijk', 'Geen mogelijkheid'.

Tabel 6. Waarom heeft men geen melding gedaan? (N =237)

	2022
ik heb wél een melding of aangifte gedaan	10
er wordt toch niets mee gedaan	48
het was niet ernstig genoeg om een melding te doen	36
ik word toch niet serieus genomen	24
ik weet niet waar ik moet melden	10
anders	5

Auteurs

Özcan Erdem en Maaïke Dujardin, Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam

Datum

15-8-2023

Meer informatie

Voor meer informatie: <http://www.onderzoek010.nl>

Vragen over deze feitenkaart mailt u naar o.erdem@rotterdam.nl of m.duiardin@rotterdam.nl.